

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
فصل اول: پیش‌نیازهای پاسخ به یک پرسش	۱۷
فهم درست پرسش‌گر و پاسخ‌گو	۱۷
ابعاد مختلف یک پرسش	۱۸
معنای «هدف خلقت»	۲۰
مقصد یا انگیزه؟	۲۴
تفاوت بین پرسش، اشکال و شبهه	۲۶
پرسش	۲۶
اشکال	۲۷
شُبْهه و مَعْلَطِه	۲۸
تبدیل اشکال و شبهه به پرسش علمی	۳۰
معناداری سؤال «هدف خلقت» در دین الهی	۳۱
فصل دوم: هدف خلقت در مکاتب بشری	۳۵
پاسخ فلاسفه	۳۶
خداوند غایت الغایات است	۳۶

- ۳۶ انواع علّت‌ها
- ۳۷ رد تسلسل در علل فاعلی و غائی
- ۳۹ خداوند، علّت العلل، غایت الغایات و واجب الوجود است
- ۴۰ خداوند علّت تامه است
- ۴۲ مسأله تبیین علّت غائی برای تمامی موجودات
- ۴۳ علّت غائی در موجودات فاقد عقل و شعور
- ۴۶ حرکت رو به کمال عالم هستی
- ۴۷ هدف و غایت برای موجودات دارای عقل و شعور
- ۴۷ فاعل مَجبور (مُوجِب) یا مُختار
- ۴۹ چگونگی فعل اختیاری انسان
- ۵۲ کامل شدن فاعل (استیکمال به فعل)
- ۵۲ آیا افعال الهی (خلقت)، مانند افعال انسان نیازمند غایت است؟
- ۵۳ هدف در افعال خداوند
- ۵۴ هدف فاعل و یا هدف فعل؟
- ۵۵ خداوند چرا خلق کرد؟
- ۵۵ خداوند ذاتاً خالق و فیاض است
- ۵۷ ویژگی‌های ذاتی دلیل و علّت نمی‌خواهد
- ۵۸ ضعف در قابلیت‌ها مانعی برای دریافت فیض کامل الهی
- ۵۹ برخی اشکالات به فلاسفه
- ۵۹ وجوب خلقت نوعی جبر است
- ۵۹ مخلوقات از اوّل با خدا بوده‌اند (ازلیت مخلوقات)
- ۶۰ جواب فلاسفه به اشکالات
- ۶۰ خلقت و فیاضیت ذاتی، منتهای کمال الهی
- ۶۱ برترین و بهترین آفرینش
- ۶۴ افعال خداوند اختیاری است
- ۶۶ فعل اختیاری خداوند
- ۶۸ تعاریف فعل اختیاری خداوند در فلسفه

فهرست مطالب * ۷

۶۹	 علّت خلقت، محبّت و عشق خدا به خودش است
۷۳	 وحدت علّت فاعلی و غائی در خداوند
۷۴	 هدف خلقت در عرفان
۷۸	 اعیان ثابته، علّت تفاوت‌ها در آفرینش
۸۱	 همه خدایی در عرفان
۸۹	 فصل سوم: هدف خلقت در معارف و حیانی
۸۹	 ناسازگاری تحلیل‌های فلسفی و عرفانی با معارف قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام)
۹۲	 خدا در فلسفه و عرفان
۹۵	 عدم جواز سخن گفتن در مورد خداوند
۹۸	 خداوند با مخلوقات هیچ شباهتی ندارد
۹۹	 موجودات خیالی نیستند
۱۰۱	 صفت ذاتی واجب الصدور، نوعی نقص برای خداوند است
۱۰۳	 اراده و ابتهاج و...، صفات ذاتی خداوند نیستند
۱۰۵	 اشکالات نظام آخسن
۱۰۶	 نظام احسن بر کمالات خداوند حدّ می‌زند
۱۰۶	 خلقت قابل تغییر است
۱۰۷	 خلقت بر اساس استعدادها و قابلیت‌ها نیست
۱۰۸	 علّت غائی و علّت تامه موجب انجام فعل نیست
۱۱۰	 انسان با فعلش کامل نمی‌شود
۱۱۱	 همه پدیده‌های جهان رو به کمال نیست
۱۱۲	 خلقت ابتدا دارد و ازلی نیست
۱۱۳	 علم خداوند علّت خلقت نیست
۱۱۵	 خداوند فاعل بالعشق نیست
۱۱۷	 اعیان ثابت مانند فرزندان خداوند
۱۱۹	 پرسش‌گر، پرسش و پاسخ باید متناسب هم باشند
۱۲۸	 سوالات و دانش‌های غیر ضروری

۱۳۱	خداوند حکیم
۱۳۴	سِرّ قدر
۱۳۹	خدای لطیف و بخشنده
۱۴۲	خداوند ظالم نیست
۱۴۲	خلقت کمال خداوند نیست
۱۴۶	خلقت برخاسته از حریت و آزادی مطلقه خداوند است
۱۴۸	اختیار در مقابل علیّت است
۱۵۱	اعتراض نسبت به لطف و بخشش درست نیست
۱۵۳	خداوند چرا به انسان تکلیف کرده و او را بازخواست می‌کند؟
۱۵۳	خداوند انسان را برای بهشت آفریده است
۱۵۶	تکلیف در برابر گوهر عقل و اختیار
۱۵۷	تمدن و پیشرفت بشر با اختیار
۱۵۸	دستورات و قوانین الهی، بر مبنای اختیار انسان
۱۶۳	عقل و اختیار را همه‌ی موجودات نخواستند
۱۶۵	ارزش عقل و معرفت
۱۶۶	تکالیف، لطف بزرگ خداوند
۱۷۱	گواهی عقل به لزوم کیفر و پاداش
۱۷۲	لزوم مسئولیت‌پذیری انسان
۱۷۳	خداوند که می‌داند انسان گناه و خرابکاری می‌کند، چرا او را آفرید؟
۱۷۹	آیا کسی هست که هدیه‌ی وجود را نخواهد؟
۱۸۱	نیستی و عدم را نمی‌توان آرزو کرد
۱۸۳	وجدان نعمت وجود
۱۸۵	چرا خداوند جلوی گناه بندگان را نمی‌گیرد؟
۱۸۸	اگر محمد و آل محمد علیهم‌السلام نبودند خلقتی در میان نبود
۱۸۹	خداوند تنها بیان‌کننده‌ی هدف خلقت
۱۹۲	محمد و آل محمد علیهم‌السلام بهترین مخلوقات خداوند
۱۹۴	مقام نوری محمد و آل محمد علیهم‌السلام اولین خلق خداوند

فهرست مطالب * ۹

انسان در عوالم گذشته	۱۹۸
«ذَر» به چه معناست؟	۱۹۸
معرفی خداوند و محمد و آل محمد ﷺ بر تمامی انسان ها	۲۰۱
اعتقاد به چگونگی و جزئیات عالم ذر واجب نیست	۲۰۶
همه‌ی خلائق وامدار محمد و آل محمد ﷺ	۲۲۰
فقر پیامبر اکرم ﷺ و ائمه معصومین ﷺ در برابر خداوند	۲۲۴
معرفت خداوند بالاترین هدف خلقت	۲۲۵
توضیح حدیث «کَنْزِ مَخْفَى» در معارف اهل بیت ﷺ	۲۳۶
کمال عبودیت خداوند	۲۳۷
آیا هدف خلقت انسان محقق شده است؟	۲۳۸
فصل چهارم: پرسش‌های دیگری از خلقت	
تفاوت در آفرینش موجودات برای چیست؟	۲۵۱
خلقت بر مبنای تفاوت	۲۵۱
هدف از خلقت بقیه موجودات	۲۶۰
فایده موجودات برای انسان ها	۲۶۵
آیا می‌توان آفرینش خدا را تغییر داد؟	۲۷۳
شیطان چرا آفریده شد؟	۲۸۱
تطهیر شیطان در تصوف و عرفان	۲۸۸
معرفت و علم شیطان مانع گمراهی او نشد!	۲۹۱
آیا دل پاک، بدون عمل پاک کافی است؟	۲۹۲
درس‌هایی که باید از سرنوشت شیطان گرفت	۲۹۴
پناهگاه بندگان در برابر شیطان	۲۹۵
خلاصه مطالب	۲۹۹
فهرست منابع	۳۰۷